

Obchodní společnosti

Materiál byl vytvořen v rámci projektu
Nové výzvy, nové příležitosti, nová škola

*Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním
fondem a státním rozpočtem České republiky*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1 Obecná charakteristika obchodních společností

1.1 Základní pojmy a rozdělení obchodních společností

Obchodní společnost je právnická osoba zakládaná za účelem podnikání, musí být zapsána v obchodním rejstříku.

Obchodní společnosti se řídí ustanoveními **zákona o obchodních společnostech a družstvech**, který je účinný od 1.1.2014.

Rozlišujeme obchodní společnosti:

- **osobní** – minimálně dva společníci podnikají pod společným jménem, z nichž alespoň jeden společník ručí za závazky společnosti celým svým osobním majetkem. U těchto společností není stanoven povinný minimální základní kapitál.

Patří mezi ně: veřejná obchodní společnost
komanditní společnost

- **kapitálové** – mají stanovený povinný minimální základní kapitál. Mohou být tvořeny jen jedním společníkem, který ručí za závazky společnosti jen do výše svého nesplaceného vkladu.

Patří mezi ně: společnost s ručením omezeným
akciová společnost

Zakládat obchodní společnosti a účastnit se na jejich podnikání mohou osoby fyzické i právnické.

Vklad – peněžní vyjádření hodnoty předmětu vkladu do obchodní společnosti. Podle výše vkladu se určuje společníkův podíl na čistém obchodním majetku společnosti. Vklad může mít peněžní či nepeněžní formu. Souhrn všech vkladů = **základní kapitál**.

Podíl - představuje účast společníka ve společnosti a z ní plynoucí práva a povinnosti.

Každý společník může mít pouze jeden podíl ve společnosti; to neplatí pro účast v kapitálové společnosti a podíl komanditisty. Smrtí nebo zánikem společníka přechází jeho podíl v obchodní společnosti na dědice nebo právního nástupce, ledaže společenská smlouva přechod zakáže nebo omezí (zákaz či omezení není možný u akciových společností).

1.2 Založení a vznik obchodní společnosti

- sepisuje se **společenská smlouva**, u kapitálových společností vyžaduje formu veřejné listiny
- v případě, že společnost zakládá jediná osoba, se sepisuje **zakladatelská listina**, která se pořizuje formou veřejné listiny
- **společnost vzniká dnem**, ke kterému byla **zapsána do obchodního rejstříku**
- návrh na zápis do obchodního rejstříku musí být podán do 6 měsíců od založení společnosti

1.3 Orgány obchodní korporace

Nejvyšším orgánem obchodní společnosti jsou:

- a) u osobní společnosti všichni společníci
- b) u kapitálové společnosti valná hromada

Statutárním orgánem obchodní společnosti je:

- a) u osobní společnosti každý společník (u komanditní společnosti každý komplementář)
- b) u společnosti s ručením omezeným jednatel nebo jednatele
- c) u akciové společnosti představenstvo nebo statutární ředitel

1.4 Zrušení a zánik obchodní společnosti

- ke zrušení obchodní společnosti dochází:
  - z iniciativy společnosti
  - z rozhodnutí soudu
- zrušení obchodní společnosti se děje
  - s likvidací
  - bez likvidace
- obchodní společnost **zaniká ke dni výmazu z obchodního rejstříku**

Zrušení společnosti s likvidací

- zrušená společnost nemá právního nástupce
- vstup společnosti do likvidace se zapisuje do obchodního rejstříku
- firma společnosti je doplněna o dodatek “v likvidaci”
- po vstupu do likvidace jedná jménem společnosti **likvidátor**
- likvidátor je fyzická osoba jmenovaná statutárním orgánem (neurčí-li společenská smlouva, stanovy či zákon jinak) nebo soudem
- likvidátor zpracovává zprávu o průběhu likvidace, návrh na rozdělení likvidačního zůstatku, účetní závěrku a předkládá je nejvyššímu orgánu obchodní společnosti ke schválení

Zrušení společnosti bez likvidace

- probíhá v případech, kdy **majetek společnosti přechází na tzv. právního nástupce**

2 Veřejná obchodní společnost

- společnost alespoň dvou osob, které se účastní na jejím podnikání a ručí za její dluhy společně a nerozdílně celým svým osobním majetkem
- firma musí obsahovat některé z těchto označení:
  - „veřejná obchodní společnost“
  - „veř. obch. spol.“
  - „v. o. s.“
  - „a spol.“ (obsahuje-li firma jméno alespoň jednoho ze společníků)
- veřejná obchodní společnost **nemusí vytvářet základní kapitál**, vkladová povinnost společníka není zákonně dána
- **statutárním orgánem jsou všichni společníci**; společenská smlouva může stanovit, že statutárním orgánem je pouze jeden nebo několik společníků a může jejich jednatelské oprávnění omezit
- **zisk a ztráta se dělí rovným dílem**

3 Komanditní společnost

3.1 Vymezení společnosti

- společnost, níž alespoň jeden společník ručí za její dluhy omezeně (**komanditista**) a alespoň jeden společník neomezeně (**komplementář**)
- firma komanditní společnosti musí obsahovat označení:
  - „*komanditní společnost*“
  - „*kom. spol.*“
  - „*k. s.*“
- **komplementář** je společník, který není povinen dávat do společnosti vklad, za dluhy společnosti ručí celým svým majetkem
- **komanditista** je společník, který má vkladovou povinnost, za dluhy společnosti ručí do výše svého nesplaceného vkladu podle stavu zápisu v obchodním rejstříku
- **komanditní suma** = částka, do které komanditisté ručí za dluhy společnosti podle rozhodnutí všech společníků. Její výše je uvedena ve společenské smlouvě a také se zapisuje do obchodního rejstříku. Nesmí být nižší než vklad komanditisty.
- **minimální výše základního kapitálu není stanovena**
- **statutárním orgánem** společnosti jsou **všichni komplementáři**

3.2 Rozdělení zisku a ztráty

- zisk a ztráta se dělí mezi společnost a komplementáře; neurčí-li společenská smlouva jiné dělení, dělí se zisk a ztráta mezi společnost a komplementáře na polovinu
- komplementáři si svou část zisku a ztráty rozdělí rovným dílem
- část zisku, která připadla společnosti, se po zdanění rozdělí mezi komanditisty v poměru jejich podílů
- ztrátu komanditisté nenesou

4 Společnost s ručením omezeným

4.1 Vymezení společnosti

- společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku
- firma společnosti musí obsahovat označení:
  - „*společnost s ručením omezeným*“
  - „*spol. s r.o.*“
  - „*s.r.o.*“
- počet společníků není omezen
- podíl společníka se určuje podle poměru jeho vkladu k výši základního kapitálu (nestanoví-li společenská smlouva jinak)

- společenská smlouva může připustit vznik různých druhů podílů
- společenská smlouva může určit, že společník vlastní více podílů, a to i různého druhu
- určí-li tak společenská smlouva, může být podíl společníka představován **kmenovým listem** → cenný papír, který představuje podíl společníka. Není obchodovatelný na veřejném trhu.
- společnost je povinna vést seznam společníků
- **společník má vkladovou povinnost**, jejíž minimální výše je **1 Kč**
- společník splní vkladovou povinnost nejpozději do 5 let ode dne vzniku společnosti nebo od převzetí vkladové povinnosti
- společník může podat **společnickou žalobu**, kterou se za společnost domáhá náhrady škody proti jednateli nebo členu dozorčí rady (byla-li zřízena)
- **společníci se podílejí na zisku společnosti** určeném k rozdělení mezi společníky v poměru svých podílů, neurčí-li společenská smlouva jinak
- společníci vykonávají své právo podílet se na řízení společnosti na valné hromadě nebo mimo ni (tzv. per rollam), je možné i korespondenční hlasování
- **kvalifikovaní společníci** → společník nebo společníci, jejichž vklady dosahují alespoň 10 % základního kapitálu nebo 10% podíl na hlasovacích právech
- společník může ze společnosti vystoupit, připouští-li to zákon

4.2 Orgány společnosti

1. Valná hromada

- nejvyšší orgán společnosti
- svolává ji jednatel minimálně 1x za účetní období
- kvalifikační společníci mohou žádat svolání mimořádné valné hromady
- z každé valné hromady se pořizuje zápis
- je schopná se usnášet, jsou-li přítomni společníci, kteří mají alespoň polovinu všech hlasů
- každý společník má jeden hlas na každou 1 Kč vkladu, neurčí-li společenská smlouva jinak
- rozhoduje se prostou většinou hlasů přítomných společníků, 2/3 hlasů je potřeba například pro změnu společenské smlouvy nebo při hlasování o zrušení společnosti s likvidací

2. Jednatelé

- statutární orgán společnosti
- přísluší jim obchodní vedení společnosti
- zajišťují řádné vedení předepsané evidence a účetnictví, vedou seznam společníků a informují společníky o záležitostech společnosti

3. Dozorčí rada

- zřizuje se jen tehdy, když to stanoví společenská smlouva nebo jiný právní předpis
- členem dozorčí rady nemůže být jednatel ani jiná osoba oprávněná jednat za společnost
- dohlíží na činnost jednatelů
- kontroluje údaje v obchodních a účetních knihách, jiných dokladech a účetních závěrkách
- podává jednou ročně zprávu o své činnosti valné hromadě

5 Akciová společnost

5.1 Vymezení společnosti

- společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií
- firma společnosti musí obsahovat označení:
  - „akciová společnost“
  - „akc. spol.“
  - „a. s.“
- společnost může založit jedna právnická osoba nebo dvě a více fyzických osob
- společnost musí vytvářet základní kapitál, jeho minimální výše je 2 000 000 Kč nebo 80 000 EUR
- k založení společnosti se vyžaduje přijetí stanov
- ten, kdo přijal stanovy a podílí se na úpisu akcií, je **zakladatel**
- systémy vnitřní struktury společnosti:
  - **dualistický systém** – zřizuje se představenstvo a dozorčí rada
  - **monistický systém** – zřizuje se správní rada

5.2 Akcionáři

- společníci v akciové společnosti vlastní akcie, proto se jim říká **akcionáři**
- **kvalifikovaný akcionář** → akcionář nebo akcionáři vlastní určitě množství akcií dle zákona:
  - a) hodnota nebo počet kusů jeho akcií je min. 3 % ZK (ZK a.s. vyšší než 100 mil. Kč)
  - b) hodnota nebo počet kusů jeho akcií je min. 5 % ZK (ZK a.s. roven nebo nižší než 100 mil. Kč)
  - c) hodnota nebo počet kusů jeho akcií je min. 1 % ZK (ZK a.s. roven nebo vyšší než 500 mil. Kč)
- **hlavní akcionář** → disponuje minimálně 90 % hlasovacích práv. Má právo na nucený přechod akcií na něho za cenu podle znaleckého posudku.
- **minoritní akcionář** → ten, vůči němuž je možno uplatnit nucený odkup akcií

5.3 Práva a povinnosti akcionáře

- akcionář splatí jím upsané akcie nejpozději do 1 roku ode dne vzniku společnosti nebo od účinnosti zvýšení základního kapitálu
- akcionář má právo na podíl na zisku, který je určen k rozdělení mezi akcionáře, v poměru svého podílu k základnímu kapitálu (neurčí-li stanovy jinak) → podílu na zisku pro akcionáře v akciových společnostech se říká odborným termínem **DIVIDENDA**
- akcionář má právo účastnit se valné hromady a hlasovat na ní, požadovat vysvětlení, podávat návrhy a protinávrhy
- akcionář má právo na podíl na likvidačním zůstatku při zrušení společnosti s likvidací
- kvalifikovaný akcionář může žádat svolání valné hromady, může podat akcionářskou žalobu jménem společnosti na náhradu újmy proti členovi představenstva nebo dozorčí rady

5.4 Orgány společnosti

1. Valná hromada

- nejvyšší orgán společnosti
- svolává ji představenstvo minimálně 1x za účetní období
- z každé valné hromady se pořizuje zápis
- je schopna se usnášet, pokud jsou přítomni akcionáři vlastníci akcie, jejichž jmenovitá hodnota nebo počet přesahuje 30 % základního kapitálu, ledaže stanovy určí jinak
- rozhoduje se většinou hlasů přítomných akcionářů, ledaže zákon nebo stanovy vyžadují většinu jinou (např. ke změně stanov a výše základního kapitálu nebo ke zrušení společnosti s likvidací je potřeba 2/3 hlasů přítomných akcionářů)
- rovněž u akciových společností může být dohodnuto rozhodování per rollam nebo hlasování korespondenční

2. Představenstvo

- statutární orgán společnosti
- přísluší mu obchodní vedení společnosti
- zajišťuje řádné vedení účetnictví, předkládá valné hromadě ke schválení účetní závěrku a v souladu se stanovami také návrh na rozdělení zisku nebo úhradu ztráty
- neurčí-li stanovy jinak, má 3 členy a jejich funkční období je 1 rok
- rozhoduje většinou hlasů přítomných členů, každý člen má 1 hlas

3. Dozorčí rada

- dohlíží na výkon působnosti představenstva a na činnost společnosti
- je oprávněna nahlížet do všech dokladů a záznamů týkajících se činnosti společnosti a kontrolovat, zda jsou účetní zápisy vedeny řádně
- přezkoumává účetní závěrku a návrh na rozdělení zisku nebo na úhradu ztráty a předkládá svá vyjádření valné hromadě
- neurčí-li stanovy jinak, má 3 členy, volí je a odvolává valná hromada, funkční období je 3 roky
- rozhoduje většinou přítomných členů, každý člen má 1 hlas
- člen dozorčí rady nesmí být současně členem představenstva nebo jinou osobou oprávněnou jednat za společnost

V **monistickém systému** u akciové společnosti představenstvo nahrazuje **statutární ředitel** a místo dozorčí rady má společnost **správní radu**. Působnost těchto orgánů je víceméně stejná jako ve společnostech s dualistickým systémem.

Správní rada určuje základní zaměření obchodního vedení společnosti a dohlíží na jeho řádný výkon. Do působnosti správní rady náleží jakákoliv věc týkající se společnosti, ledaže ji tento zákon svěřuje do působnosti valné hromady. Správní rada také jmenuje statutárního ředitele společnosti.

5.5 Akcie

- **cenný papír**, který dává akcionářům právo podílet se na řízení společnosti, na jejím zisku a na likvidačním zůstatku společnosti při jejím zrušení s likvidací
- do zaplacení akcií představují akcionářská práva a povinnosti **nesplacenou akcii** nebo společnost vydává tzv. **zatímní list**
- hodnota, která je uvedena na akcii → **jmenovitá hodnota akcie**
- prodejní cena akcií → **emisní kurs** (nemůže být nižší než jmenovitá hodnota)
- rozdíl mezi emisním kursem a jmenovitou hodnotou akcie → **emisní ážio**

5.5.1 Členění akcií

- **Kusové akcie** – nemají jmenovitou hodnotu, představují stejné podíly na základním kapitálu
- **Akcie o určité jmenovité hodnotě** – nemohou být vydávány, byly-li vydány kusové akcie
- **Zaměstnanecké akcie** – mohou nabývat jen zaměstnanci a.s. za zvýhodněných podmínek
- **Hromadné akcie** – nahrazují určitý počet akcií určitého druhu

5.5.2 Formy akcií

- **Akcie na jméno** – akcie na řad; převoditelné rubopisem, zapisují se do seznamu akcionářů
- **Akcie na doručitele** – akcie na majitele; mají neomezenou převoditelnost, mohou být vydávány jen jako zaknihovaný cenný papír

5.5.3 Podoby akcií

- **listinné** – dnes už jich je málo, jsou na papíře
- **zaknihované** – jsou v počítači v *Centrálním depozitáři cenných papírů*, akcionář dostává výpisy

5.5.4 Druhy akcií

- **Kmenové** – nejsou s nimi spojena zvláštní práva
- **Prioritní akcie** – jsou s nimi spojena přednostní práva týkající se podílu na zisku či likvidačního zůstatku společnosti. Jsou vydávány bez hlasovacího práva (neurčí-li stanovy jinak).

Poznámka.

Akcie, s nimiž není spojeno hlasovací právo, mohou být vydány, jen pokud souhrn jejich jmenovitých hodnot nepřesáhne 90 % základního kapitálu.

